במדבר פרק ט"ז (אויטאָמאַטיש איבערגעזעצט)

Yiddish

אויטאָמאַטיש איבערגעזעצט

סיכום השיעור

סיכום: במדבר פרק ט"ז — די מחלוקת פון קרח

איבערבליק

במדבר פרק ט"ז (וואס ציט זיך אריין אין פרק י"ז) באשרייבט די **מחלוקת פון קרח** — דאס איז דער מערסט באדייטנדער און אפענער אנשטויס קעגן דער פירערשאפט אין ספר במדבר. כאטש אלע נסיונות אין ספר במדבר זענען אין יסוד אנשטויסן קעגן דער פירערשאפט, איז דאס דא דער מערסט דירעקטער: קרח זאגט בפירוש אז אהרן'ס כהונה איז נישט לעגיטים. און דערפאר איז אויך דער ענטפער פון הקב"ה דער מערסט עקסטרעמער און באוואוסטזיניגער פון אלע מרידות, וואס באטאנט ווי ערנסט דער אנשטויס איז. די מעשה שפילט זיך אפ אין דריי מדריגות: (1) די מעשים וואס די מורדים האבן געטאן, (2) די טענות און וויכוחים פון ביידע זייטן, און (3) ווי הקב"ה האט זיך אריינגעמישט צו באשטעטיגן משה'ן און אהרן'ען.

די ערשטע באשרייבונג פון דער מרידה (ט"ז:א'-ב')

דער פרק הייבט זיך אן מיט **"ויקח קרח"** — א פעולה אן א קלארן חפץ. אלע מפרשים מוטשענען זיך מיט דעם וואס "ויקח" מיינט דא. עס מיינט מסתמא אז קרח האט צוזאמגענומען א כת, א פארטיי, צו שטיין קעגן משה'ן, ווי דער נעקסטער פסוק מאכט קלאר: *"ויקהלו על משה"* — זיי האבן זיך אויפגעקליבן קעגן אים.

דער פסוק גיט א לאנגע רשימה מיט יחוסן, וואס איז דער שטייגער פון ספר במדבר מיט זיינע ספירות און רשימות. **דריי גרופעס** מאכן אויס די מרידה:

1. **קרח** — בן יצהר בן קהת בן לוי (א לוי)
2. **דתן, אבירם (בני אליאב), און און בן פלת** — אלע פון שבט ראובן
3. **מאתיים וחמישים מענטשן פון בני ישראל** — אבער נישט סתם פשוט'ע מענטשן. זיי ווערן באשריבן אלס *נשיאי עדה* (פירער פון דער עדה), *קריאי מועד* (וואס ווערן גערופן — וואס דערמאנט אן די פריערדיגע *מקראי עדה*), און *אנשי שם* (באוואוסטע מענטשן, וועמענס נעמען מ'קען). דאס זענען בפירוש מענטשן וואס זענען שוין אליין חלק פון דער פירערשאפט, וואס מאכט דאס צו אן אנשטויס **פון אינעווייניג אין דער פירערשאפט** קעגן דער פירערשאפט.

די ערשטע טענה פון די מורדים (ט"ז:ג')

די מורדים הייבן אן מיט **"רב לכם"** — "איר האט צופיל!" זיי טענה'ן: *"כל העדה כולם קדושים"* — די גאנצע עדה איז הייליג. אבער לויט ווי דאס וואָרט *עדה* ווערט גענוצט דורכאויס דעם ספר, מיינט דאס נישט דווקא יעדער איינציגער מענטש. די *עדה* ווערט תמיד פארטראטן און געפירט דורך אירע זקנים און פירער (*זקני העדה*). אזוי אז קרח מיינט אפשר: אלע פון אונז וואס זענען אונטער דער אויטאריטעט פון דער עדה זענען הייליג, הקב"ה איז צווישן אונז אלעמען — פארוואס דען טוט איר זיך (*תתנשאו*) דערהויבן איבער דעם קהל פון ה'?

דאס איז די כללות'דיגע טענה וואס אלע גרופעס שטימען צו: משה און אהרן האבן צופיל מאכט און זיי פירן זיך ווי זיי זענען בעסער פון אלעמען.

משה'ס ערשטער ענטפער און דער פארגעלייגטער נסיון (ט"ז:ד'-ז')

משה **פאלט אויף זיין פנים** — אפשר א מעשה פון ענוה, א באוועגונג פון "ווער בין איך?" ער שטייט נישט קעגן זיי; זיי שטייען (*ויקומו*) בעת ער פאלט. אבער דערנאך רעדט ער.

ער רעדט צו קרח און זיין גאנצע עדה (*כל עדתו*) און לייגט פאר **א נסיון** — ענלעך צו דער סוטה, וואו מ'ברענגט א קרבן אלס א ג-טלעכער נסיון. דער נסיון: נעמט *מחתות* (פייער-פאנען), לייגט אריין פייער מיט *קטורת*, און הקב"ה וועט ווייזן וועמען ער האט אויסגעקליבן. וועמען הקב"ה נעמט אן — דער איז דער הייליגער.

דער לאגיק פארבינדט זיך צוריק צו **קין והבל**: *"וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה."* ווען מ'ברענגט א קרבן, איז דא א וועג צו וויסן צי הקב"ה נעמט עס אן. ווייל דער גאנצער ענין פון א כהן איז אז ער איז באפולמעכטיגט צו ברענגען קרבנות, איז דער נסיון פשוט: איר טענה'ט אז איר זענט אויך באפולמעכטיגט? פרובירט. ברענגט קטורת און מ'וועט זען וואס עס טוט זיך.

משה ענדיגט מיט דעם זעלבן לשון וואס די מורדים האבן גענוצט: **"רב לכם בני לוי"** — ער דרייט אום זייער אייגענע רעטאריק קעגן זיי.

א וויכטיגער נקודה: דער נסיון איז געמאכט צו פאררוקן דעם מחלוקת פון מענטשלעכע סברות צו א ג-טלעכער הכרעה — ארויסנעמען עס פון דעם עולם פון טענות און אריינלייגן עס אין הקב"ה'ס הענט.

משה'ס רעדע צו די לויים בפרט (ט"ז:ח'-י"א)

משה רעדט איצט דירעקט צו די לויים, וואס פאסט זיך ווייל ספר במדבר איז דער ספר וואו די לויים זענען אויסגעקליבן געווארן און באקומען זייער תפקיד. ער דערמאנט זיי: הקב"ה האט אייך שוין אפגעשיידט פון כלל ישראל, אייך מקריב געווען, אייך געגעבן עבודה אין דעם משכן. איר שטייט פאר דער עדה און דינט פאר זיי אלס זייער *שליח*. **און איצט ווילט איר אויך כהונה?**

א וויכטיגע השקפה: עס איז קיינמאל נישט די אמת'ע נידעריגע שיכטן וואס שטייען אויף קעגן דער עליטע — עס איז אלעמאל א גרופע וואס איז שוין נאענט צו דער שפיץ אבער פילט אז זיי האבן נישט גענוג מאכט אדער כבוד. משה ווייזט אן אז די לויים זענען שוין באפארצוגט; זיי פאדערן נאך מער בעת זיי דערקענען נישט וואס זיי האבן שוין.

משה ענדיגט מיט א יסוד'דיגע טענה: **אייער מרידה איז נישט קעגן מיר נאר קעגן הקב"ה.** אהרן האט גארנישט געטאן אויף זיין אייגן — הקב"ה האט אים אויסגעקליבן. דעם פסוק ברענגט דער רמב"ם שפעטער אלס א יסוד איבער משה'ס גאנצע שליחות: ער האט קיינמאל נישט געהאנדלט אויף זיין אייגענעם נאמען, נאר אין נאמען פון הקב"ה.

דתן און אבירם'ס באזונדערע טענה (ט"ז:י"ב-י"ד)

משה'ס טענה צו די לויים רעדט נישט אן דתן און אבירם, וואס זענען פון ראובן, נישט פון לוי. ער רופט זיי, אבער **זיי ווייגערן זיך צו קומען** — "לא נעלה" (מיר וועלן נישט ארויפגיין).

זייער ענטפער שפיגלט אפ משה'ס אייגענע לשון. משה האט געזאגט צו די לויים *"המעט מכם"* (איז עס צו ווייניג פאר אייך?), און דתן און אבירם ווארפן צוריק דאס זעלבע וואָרט: *"המעט"* — איז עס צו ווייניג וואס דו האסט אונז אנגעטאן?

זייער טענה איז ביסודו א גאר אנדערע ווי קרח'ס. זיי מאכן צוויי טענות:

1. **משה האט זיי ארויסגענומען פון א ארץ זבת חלב ודבש כדי זיי אומצובורענגען אין דער מדבר.** דאס איז א מערקווירדיגע און באוואוסטזיניגע פארדרייונג — *ארץ זבת חלב ודבש* איז אלעמאל געוועז א באשרייבונג פון כנען, קיינמאל נישט פון מצרים. פריערדיגע קלאגעס וועגן מצרים (אין בהעלותך) האבן דערמאנט ספעציפישע מאכלים — קישואים, אבטיחים, א.א.וו. — אבער קיינער האט קיינמאל נישט גערופן מצרים "א ארץ זבת חלב ודבש." דתן און אבירם דרייען באוואוסטזיניג אום דעם לשון, זיי לייגן אן דעם לשון פון ארץ הבטחה אויף מצרים כדי צו פארשטארקן דעם כח פון זייער באשולדיגונג.

2. **משה האט נישט מקיים געווען זיינע הבטחות.** ער האט זיי נישט געבראכט צום ארץ הבטחה, נישט געגעבן קיין *נחלה*, קיין פעלדער, קיין ווייגערטנער. און איצט וויל ער זיין א *שר* איבער זיי — *תשתרר עלינו*, דער זעלבער באגריף ווי *תתנשאו*.

זייער לשון **"העיני האנשים ההם תנקר"** — "וועסטו אויסשטעכן די אויגן פון די מענטשן?" — איז א לשון מליצה וואס מיינט אז משה פרובירט זיי נארן, זיי בלינד צו מאכן פון דער אמת. דער טייטש איז: מיר זעען וואס דו טוסט, און מיר ווייגערן זיך צו קומען.

די צוויי באזונדערע טענות

דער פרק ענטפלעקט **צוויי באזונדערע טענות** פאראייניגט אונטער איין מרידה:

- **קרח און די לויים:** משה און אהרן האבן גענומען צופיל *מאכט און רוחניות'דיגע אויטאריטעט* — די כהונה טאר נישט זיין עקסקלוזיוו.

- **דתן און אבירם (ראובן):** משה האט *צוגעזאגט און נישט מקיים געווען* — ער האט זיי ארויסגענומען פון מצרים אבער נישט געבראכט צום ארץ, און איצט וויל ער הערשן איבער זיי.

משה'ס כעס און תפילה (ט"ז:ט"ו)

משה ווערט זייער אין כעס (**וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד**). ער ווענדט זיך צו הקב"ה און בעט: **אַל תֵּפֶן אֶל מִנְחָתָם** — "זאלסט נישט אנקוקן זייער קרבן." דאס איז פונקט דער לשון פון דער מעשה פון קין והבל, וואו **וַיִּפֶן ה'** באשרייבט ווי הקב"ה האט אנגעקוקט/אנגענומען א קרבן. משה רופט אן דעם זעלבן ראם.

אלס ענטפער אויף זייער באשולדיגונג אז ער איז א דריקער, פארענטפערט זיך משה מיט א מינימום: "איך האב נישט גענומען אפילו איין אייזל פון זיי. איך האב קיינעם פון זיי נישט באשעדיגט." ער **פרובירט נישט** צו פארענטפערן דעם מכשול אז זיי זענען נישט אנגעקומען צו ארץ כנען. זיין איינציגע נקודה איז אז דער אנקלאג אז ער איז א זעלבסט-דינענדער דריקער איז פאלש — ער איז דא צו העלפן זיי.

דער נסיון גייט פאר (ט"ז:ט"ז-י"ט)

משה זאגט קרח'ס גרופע פונקט ווי צו טאן: מארגן אינדערפרי, יעדער איינער פון די מאתיים וחמישים מענטשן וועט ברענגען זיין **מחתה** מיט קטורת פאר הקב"ה. קרח און אהרן ווערן ארויסגעשטעלט אלס די **בעלי דברים** פון דעם וויכוח — די לעצטע שאלה איז ווער פון זיי איז דער לעגיטימער כהן. די מאתיים וחמישים טוען ווי געהייסן: יעדער ברענגט זיין מחתה, לייגט אריין קטורת, און שטעלט זיך אוועק ביי **פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד**, דער ארט וואו מ'ברענגט אלע קרבנות. קרח קלייבט צוזאם די גאנצע עדה צו צוקוקן.

הקב"ה'ס אריינמישונג און משה'ס תפילה (ט"ז:י"ט-כ"ד)

וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעֵדָה — דער כבוד ה' באווייזט זיך. דער מאטיוו חזר'ט זיך איבער דורכאויס ספר במדבר. מאנכמאל מיינט עס עפעס גוטס (ווי אין פרשת שמיני, וואס ווייזט אן אז הקב"ה'ס שכינה איז אין דעם משכן), אבער אין די מעשיות פון מרידות מיינט עס אז **הקב"ה האט באמערקט און מישט זיך אריין** — און ווען הקב"ה מישט זיך אריין אין אזעלכע סיטואציעס, ווערט עס בדרך כלל ערגער, נישט בעסער. משה איז אלעמאל דער וואס **גרינגערט אפ** דעם עונש. אפילו ווען משה איז אין כעס, לייגט ער קיינמאל נישט פאר עפעס אזוי עקסטרעם ווי וואס הקב"ה לייגט פאר.

הקב"ה זאגט צו משה'ן און אהרן'ען: **הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע** — "שיידט אייך אפ פון דער דאזיגער עדה און איך וועל זיי פארניכטן אין איין רגע." דאס איז זייער ענלעך צום **עגל הזהב**, וואו הקב"ה האט אויך פארגעלייגט אלעמען אומצוברענגען און פון משה'ן מאכן א גרויס פאלק.

משה און אהרן פאלן אויף זייערע פנים'ער און בעטן: **אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר** — "ג-ט, דער ג-ט פון די נשמות פון אלע בשר" — א לשון וואס רופט אן דעם קדושה פון יעדער מענטשלעכער נשמה. זייער טענה: **הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצֹף** — "איין מענטש זינדיגט און אויף דער גאנצער עדה ביסטו אין כעס?" דער לאגיק פון הקב"ה'ס כעס איז אז קרח האט איבערגערעדט די מערסטע ווירטיגע מענטשן צו גיין מיט אים. אבער משה טענה'ט אז זיי זענען **נאכגייער, נישט אנפירער** — די שולד געהערט צו קרח אליין.

הקב"ה נעמט כמעט אן דעם טענה. א נייע דיבור קומט (**וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה**), וואס הייסט דער עדה **אוועקצוגיין פון דעם משכן פון קרח, דתן, און אבירם**. עס איז כדאי צו באמערקן אז דאס איז איינע פון די איינציגע מאל וואו א פריוואטער מענטש ווערט באשריבן אלס האבנדיג א **מִשְׁכָּן** — ווי קרח וואלט אויפגעשטעלט א קאנקורענץ-וואוינונג קעגן דעם משכן פון ה'. דער אנווייזונג איז א פראקטישע: דער עונש וועט זיין לאקאליזירט, אזוי אז ווער עס איז פיזיש דארט וועט אריינגעכאפט ווערן. זיך אפשיידן מיינט **ארויסגיין פון דער סכנה-זאנע.**

די קאנפראנטאציע מיט דתן און אבירם (ט"ז:כ"ה-כ"ז)

משה מוז פיזיש גיין צו דתן און אבירם ווייל זיי זענען געאגראפיש ווייט — קרח, אלס א לוי, איז געווען נאענט צום אהל מועד, אבער דתן און אבירם זענען געלאגערט מיט שבט ראובן. די זקני ישראל גייען נאך משה'ן. ער וואָרנט דער עדה אוועקצוגיין פון די געצעלטן פון די רשעים און נישט אנצורירן גארנישט וואס געהערט צו זיי, כדי זיי זאלן נישט אוועקגעכאפט ווערן אין זייערע זינד.

דתן און אבירם בלייבן **שטייפקעפיג**. זיי קומען ארויס און שטעלן זיך **פֶּתַח אָהֳלֵיהֶם** — ביים אריינגאנג פון זייערע געצעלטן — א פאזע פון נעמען אן אפיציעלן שטאנדפונקט. זיי שטייען מיט זייערע ווייבער, עלטערע קינדער, און קלענערע קינדער, אן קיין שום מורא.

משה'ס לעצטע ארויסרוף און דער חילוק צווישן טבע און נס (ט"ז:כ"ח-ל')

משה זאגט זיין שפיץ-הכרזה: **בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי ה' שְׁלָחַנִי** — "דורך דעם וועט איר וויסן אז הקב"ה האט מיך געשיקט צו טאן אלע די זאכן, אז עס איז נישט פון מיין אייגן הארץ." דאס ענטפערט אויף אלע זייערע טענות — קעגן יציאת מצרים, קעגן אהרן'ס כהונה, קעגן אלעס.

משה שטעלט אויף א קלארן נסיון: **אויב די מענטשן שטארבן ווי יעדער מענטש שטארבט** — כְּמוֹת כָּל הָאָדָם, מיט דער געוויינטלעכער פקודה פון אלע מענטשן — **דאן האט הקב"ה מיך נישט געשיקט.** מ'פארשטייט דאס אלס א שפיץ-רמז אויף דער **מעשה פון די מרגלים**, וואו דער עונש איז געווען אז דער דור וועט אויסשטארבן אין דער מדבר. אבער יענער עונש האט זיך אפגעשפילט אויף א נאטירלעכן אופן איבער פערציג יאר — **כְּמוֹת**

כָּל אָדָם — מענטשן זענען פשוט געשטאָרבן ווי מענטשן שטאַרבן. קיינעמס זייט איז נישט קלאָר באַוויזן געוואָרן דורך יענעם רעזולטאַט; די מורדים האָבן אייגנטלעך באַקומען וואָס זיי האָבן פאַרויסגעזאָגט (טויט אין דער מדבר), אַפילו אויב עס איז אַנגעצויגן געוואָרן אַלס עונש.

אָבער — אִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' — אויב הקב"ה וועט באַשאַפן עפּעס נייעס, אַ נייע בריאה. דאָס איז אפשר **דער קלאָרסטער אָרט אין דער תורה** וואָס ברענגט אַרויס דעם חילוק צווישן דעם נאַטירלעכן גאַנג פון דער וועלט און אַ דירעקטער, נס'דיגער ג-טלעכער אַריינמישונג — עפּעס וואָס מ'קען דירעקט און אומצווייפלהאַפט צושרייבן צו הקב"ה. דער ספּעציפישער סימן: די ערד וועט עפענען איר מויל, זיי אַריינשלינגען לעבעדיגערהייט מיט אַלע זייערע זאַכן, און זיי וועלן אַראָפּגיין לעבעדיג צו **

שאול** (דער עולם המתים).

די ערד שלינגט זיי איין; פייער פאַרצערט די מאתיים וחמישים (ט"ז:ל"א-ל"ה)

דעם רגע ווי משה ענדיגט צו רעדן, שפּאַלט זיך אויף די ערד, שלינגט איין קרח'ן, דתן'ען, און אבירם'ען — זייערע הויזגעזינטן, אַלע זייערע מענטשן, אַלע זייערע זאַכן. די ערד פאַרדעקט זיי; **וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל** — זיי זענען פאַרלוירן געגאַנגען פון דעם קהל. די מענטשן אַרום און אַנטלויפן פון דעם שרעקלעכן קול פון דער ערד-ציטערניש.

באַזונדער, **קומט אַרויס אַ פייער מֵאֵת ה'** — פון דער שכינה (פון קודש הקדשים אָדער וואו דער ג-טלעכער באַזיין איז) — און פאַרצערט די **מאתיים וחמישים מענטשן** וואָס האָבן מקריב געווען דעם קטורת. דאָס איז ממש אַ פאַראַלעל צו **נדב ואביהוא**, וואָס האָבן אויך געבראַכט קטורת און זענען פאַרצערט געוואָרן דורך פייער.

אַ וויכטיגע באַמערקונג: די מאתיים וחמישים מענטשן זענען **קיינמאָל נישט בפירוש געוואָרנט געוואָרן אַז זיי וועלן שטאַרבן**. דער נסיון ווי ער איז אָנגעזאָגט געוואָרן איז נאָר געווען צי הקב"ה וועט אָננעמען זייער קרבן אָדער נישט. אָבער דער רעזולטאַט ענטפּלעקט אַז ווען מ'שפּילט זיך מיט פייער — ווען מ'ברענגט אַ קרבן אָן רשות אין אַ רוח פון אַרויספאָדערונג און הקב"ה נעמט עס נישט אָן — איז דער תוצאה טויט. דער חילוק צווישן די אָנגעזאָגטע תנאים פון דעם נסיון און דעם אמת'ן רעזולטאַט איז זייער באַדייטנד.

אַ באַמערקונג וועגן דער חלוקת הפרקים

דער אָפּשניט אין פּרק דאָ איז אַ ביסל קינסטלעך — די מעשה גייט קלאָר ווייטער אין פּרק י"ז, און די חלוקה פון די פּרקים האָט מסתמא נישט געדאַרפט אָפּגעשטעלט ווערן דאָ, כאָטש עס האָט זיכער געדאַרפט אַריינכאַפּן אַלעס ביז דעם פונקט.

תמלול מלא

במדבר פרק ט"ז: די מחלוקת פון קרח

הקדמה: דער גרעסטער אַנשטויס קעגן דער פירערשאַפט

מיר לערנען במדבר פרק ט"ז. דאָס איז דער פרק, און דער נעקסטער פרק אויך אַ ביסל. איך בין נישט זיכער צי דער פרק איז צעטיילט געוואָרן אין דעם ריכטיגן אָרט, אָבער סיי ווי סיי, דער פרק און דער נעקסטער פרק רעדן וועגן דעם וואָס מ'רופט די מחלוקת פון קרח, וואָס איז געקומען קעגן משה'ן, ספּעציפיש קעגן אהרן און זיין זיין אַ כהן.

דאָס איז מסתמא דער גרעסטער אַנשטויס — ווי מיר האָבן שוין גערעדט, אין אַ געוויסן זין זענען אַלע נסיונות אין ספר במדבר נסיונות קעגן דער פירערשאַפט. דאָס איז אפשר דער מערסטער, אָדער דער מערסט בפירוש'דיגער, אַנשטויס קעגן דער פירערשאַפט, יאָ? ס'איז זייער בפירוש אַז קרח זאָגט אַז אהרן'ס פירערשאַפט, אהרן'ס כהונה, איז נישט לעגיטים.

און ס'איז אויך דאָ דער מערסט עקסטרעמער תגובה. דער תגובה אויף קרח איז דער מערסט עקסטרעמער, דער מערסט באַוואוסטזיניגער און שאַרפסטער תגובה פון אַלע נסיונות, וואָס דאָס איז נאָך אַ סיבה צו טראַכטן אַז דער אַנשטויס איז געווען עפּעס מער באַדייטנד, אָדער אפשר איינער פון די וויכטיגסטע מרידות אָדער אַנשטויסן קעגן דער פירערשאַפט וואָס ס'איז געווען אין במדבר.

דער סטרוקטור פון דער מעשה

ס'וועט באַשרייבן באַריכות מיט פאַרשידענע שריט און פאַרשידענע שריט, סיי מעשה-שריט. הייסט, וואָס פאַר מעשים האָט קרח געטון, וואָס פאַר מעשים האָבן אַנדערע מענטשן וואָס זענען געווען מיט אים, אַ טייל פון זיין כת אָדער אַ באַזונדערע כת צוזאַמען מיט זיין חבורה, געטון. און אויך פאַרשידענע ויכוחים אָדער דעבאַטן.

דאָס איז איין מדה פון אַלע די אַנשטויסן, ווי איך האָב שוין איין מאָל גערעדט. ס'איז נישט אַזוי אַז משה ניצט נאָר כח. ער האָט אויך רעטאָריק. ס'זענען אויך דאָ טענות פון ביידע זייטן. און דערנאָך אויך די שאלה פון דער שטראָף אָדער הקב"ה'ס תגובה. הקב"ה טרעט אַלע מאָל אַריין אין אַ געוויסן פונקט און ווייזט ווער ס'איז גערעכט און שטיצט אונטער משה'ן, שטיצט אונטער אהרן'ען, אאז"וו.

אָבער דאָס זענען די דריי זאַכן, און יעדע פון זיי האָט פאַרשידענע פאַרדאַפּלונגען און פאַרשידענע שטאַפּלען, אָדער ווי אַזוי מ'פאַרשטייט אַז די מעשה חזר'ט זיך איבער אָדער גייט הין און צוריק. אַלזאָ מיר וועלן פּרובירן צו גיין לויט דער סדר פון דעם פרק און דורכגיין וואָס עס שטייט.

דער אָנהויב: ויקח קרח — דער אָנהויב פון דער מרידה

דער פּראָבלעמאַטישער וואָרט

ערשט רעדט מען וועגן, גיט מען אַ זייער אַלגעמיינע באַשרייבונג פון דער מרידה, און דאָס הייסט **ויקח קרח**. ס'שטייט נישט, ס'איז נישטאָ קיין חפץ פון דעם וואָרט ממש. ויקח — וועמען האָט ער גענומען? און מסתמא איז דאָס אַ וואָרט וואָס די מפרשים וועלן זיך מוטשען דערמיט, אָבער דאָס איז מסתמא אַ וואָרט וואָס וויל זאָגן ער איז געוואָרן אַ כת, ער איז געוואָרן אַ פּאַרטיי, צו שטיין קעגן משה'ן. ווי עס שטייט אין דעם נעקסטן פסוק, זיי האָבן זיך אויפגעקליבן קעגן משה'ן, זיי האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן צו שטיין אין אָפּאָזיציע קעגן משה'ן.

די דריי גרופּעס פון מורדים

אַלזאָ וואָס מיר האָבן איז אַ רשימה, און אַ רשימה וואָס האָט אויך עטלעכע פון די מדות פון ספר במדבר אין דעם זין פון געבן יחוסן און רשימות און דעם ציילונג פון אַלעס.

אַלזאָ מיר האָבן קרח מיט זיין גאַנצן יחוס, בן יצהר בן קהת בן לוי. דערנאָך האָבן מיר צוויי אַנדערע מענטשן, דתן ואבירם בני אליאב, און און בן פלת. דאָס זענען אַלע בני ראובן, און זיי אַלע שטייען, זיי וועלן שטיין פאַר משה'ן צוזאַמען מיט אַ דריטע גרופּע.

אַלזאָ ס'איז דאָ קרח, ס'זענען דאָ די צוויי ברידער פלוס נאָך איין מענטש פון ראובן, און דערנאָך איז דאָ אַ דריטע גרופּע, מער מענטשן פון כלל ישראל, בכלליות פון בני ישראל, מאתים וחמשים **נשיאי עדה** פון בני ישראל. דאָס איז ווי מיר האָבן גערעדט, ס'איז דאָ די עדה. אַלזאָ דאָס זענען די פירער, די אַלגעמיינע פירער, די נשיאים פון דער עדה.

די פירערשאַפט שטעלט זיך קעגן דער פירערשאַפט

דאָס זענען די מענטשן וואָס זענען גערופן געוואָרן, יאָ? געדענקט, מיר האָבן פריער געהאַט, ס'זענען דאָ מענטשן וואָס מ'רופט זיי **קריאי עדה**. דאָס זענען

איינע פון די מענטשן וואס ווערן גערופן. אלזא איינע פון די זקנים, **אנשי שם**, מענטשן ווי מיר האבן געזאגט, זיי זענען קריאי עדה, יא? מיר האבן פריער געהאט די רשימות פון מענטשן וואס זענען געווען אויף דעם מפקד אאז"וו. מענטשן וועמענס נאמען איז באוואוסט — דאס זענען נישט סתם'דיגע מענטשן, דאס זענען מענטשן וואס זענען בפירוש א טייל פון דער פירערשאפט טאקע, און זיי זענען די וואס שטעלן זיך קעגן דער פירערשאפט און דער שטעלונג פון משה און אהרן.

דער ערשטער טענה פון די מורדים: "רב לכם"

און דאס איז זייער ערשטע טענה, און מיר וועלן זען ס'איז דא א תשובה מיט דער זעלבער רעטאריק אדער דער זעלבער לשון. זייער ערשטע טענה הויבט אן, **רב לכם**. ס'איז גענוג, איר האט גערעדט א סך. מיר אלע, **כל העדה כולם קדושים**.

מענטשן לייענען דאס בדרך כלל אז די גאנצע עדה איז הייליג, אבער ווי מיר האבן גערעדט, עדה מיינט נישט דוקא יעדער איינציגער מענטש, אדער אפשר יא יעדער איינציגער מענטש אבער אלע מאל ווי זיי ווערן פארטראטן דורך די זקנים, ווי זיי ווערן געפירט דורך די **זקני העדה**, דורך די מענטשן וואס זענען אויף דער עדה. אלזא ס'איז מעגלעך אז ער זאגט, קוקט, מיר זענען אלע אונטער דער אויטאריטעט פון דער עדה קדושים, און הקב"ה איז מיט אונז אלעמען.

אלזא פארוואס טוט איר, דאס **נשא**, פארוואס טוט איר זיך מיט **התנשאות**? איך זוך אלע מאל דעם ריכטיגן ווארט דערפאר, פאר'ן זיך אויפהייבן, פאר'ן זיין העכער. פארוואס מיינט איר אז איר זענט העכער פון הקב"ה'ס קהל, הקב"ה'ס ציבור?

אלזא דאס איז דער זייער אלגעמיינער אנשטויס, און צו דעם, ס'זעט אויס אז אלע די זייטן, אלע די מענטשן, צי זיי זענען באזונדערע כתות אינערהאלב קרח'ס פארטיי, צי דאס איז עפעס וואס זיי שטימען אלע צו, זיי זאגן אין זייער אלגעמיינע ווערטער, משה און אהרן האבן צו פיל כח, זיי האבן צו פיל, פארוואס מיינען זיי אז זיי זענען בעסער פון אלעמען?

משה'ס ערשטע תשובה: ער פאלט אויף זיין פנים

איצט משה, ווי מיר האבן שוין געזען פריער, פאלט אויף זיין פנים. ער הערט און ער פאלט אויף זיין פנים, וואס דאס מיינט ווידער עפעס ווי, איך האב נישט וואס צו ענטפערן, דאס איז אפשר א מעשה פון ענוה, עפעס ווי ער שטייט נישט, זיי שטייען, יא? זיי שטייען און משה פאלט אויף זיין פנים, ער איז ווי, ווער בין איך, וואס טו איך דא?

אבער ער רעדט יא, און ער שטייט אויף — ס'שטייט נישט, נו ס'איז אפשר דא עפעס א חיסרון אין דער המשך דא — אבער ער שטייט אויף און ער רעדט צו קרח'ן און צו זיין גאנצער עדה, צו אלעמען אויף קרח'ס זייט, דער עדת קרח, ער רעדט צו זיי און ער גיט זיי א נסיון.

דער פארגעלייגטער נסיון: א פרוב דורך קטורת

א נסיון פון הקב"ה, נישט א מענטשלעכע באראטונג

דאס איז זייער אינטערעסאנט, אפשר דאס ערשטע מאל, אבער מיר האבן א נסיון. מיר האבן די מעשה פון א סוטה, וואס איז א ענלעכער מין נסיון, וואו דורך א קרבן וועט זיין א נסיון. און דאס איז אויך א נסיון. משה לייגט פאר א פרוב דורך א נסיון — לאמיר זען ווער ס'איז גערעכט.

און ער זאגט, לאמיר זען, אין דער פרי וועלן מיר זען, הקב"ה וועט ווייזן ווער איז דער וואס ער האט אויסגעקליבן, ווער איז טאקע הייליג, וועמען האט ער אויסגעקליבן, וועמען האט ער מקרב געווען צו זיך. און ער לייגט פאר א נסיון: דאס איז וואס איר וועט טון, איר וועט נעמען מחתות, איר וועט נעמען כלים וואו מ'לייגט אריין פייער, וואו מ'לייגט אריין קטורת, איר וועט ארייגלייגן פייער, איר וועט ארייגלייגן קטורת, איר אלע, איר אלע וועט דאס טון, און איר וועט זען, וועמען הקב"ה קלייבט אויס, ער איז דער הייליגער.

ער דרייט אום זייער רעטאריק קעגן זיי

און ער ענדיגט מיט דער זעלבער לשון ווי זיי האבן אנגעהויבן. מיט אנדערע ווערטער, און ווי מיר וועלן זען, ער גייט אויס ברייטער אויף דעם אין דעם נעקסטן שטיק, ווען ער רעדט ספעציפיש צו בני לוי. פריער האט ער גערעדט צו אלעמען, אפשר אויך נישט פון לוי, יא? ס'זענען דא בפירוש מענטשן פון שבט ראובן דא, און פון אנדערע מענטשן, פון אנדערע שבטים אין בני ישראל.

אבער ער זעט אויס צו זאגן, לייגט פאר, קוקט, ס'איז דא קטורת. ער זאגט נישט וואס וועט פאסירן, מיר וועלן שפעטער זען וואן עפעס פאסירט, אבער ס'זעט אויס אז דער פשוט'ער נסיון איז, עפעס ווי, עס גייט צוריק ביז צו קין והבל. ווען מ'ברענגט א קרבן, איז דא א וועג צו וויסן צי הקב"ה נעמט אן עמיצנ'ס קרבן. און פארשטייט זיך, דער גאנצער ענין פון א כהן איז אז ער איז דער וואס איז מורשה צו ברענגען א קרבן. אלזא איר מענטשן טענה'ט אז איר זענט אויך מורשה — גוט, פרובירט עס אויס, לאמיר זען, פרובירט צו ברענגען א קרבן. וואס פאר א קרבן? קטורת. גוט, אבער איר וועט עס אויספרובירן.

משה'ס רעדע צו די לוויים: "איר האט שוין א מעלה"

דאס ספר פון דער אויסקלייבונג פון לוי

און איצט פרובירט ער צו רעדן אויך ספעציפיש צו קרח, ספעציפיש צו לוי. און ער זאגט, און דאס איז ווידער זייער שייך צו דעם ספר, וואס דאס איז דער ספר וואו מיר האבן געהאט דעם אויסקלייבן פון לוי, און געבן לוי זייער תפקיד, יא? ס'איז נישט עפעס וואס מיר האבן געהאט אין פריערדיגע ספרים, כאטש נישט אויף דער זעלבער בפירוש'דיגער אופן, נישט באריכות.

און משה רעדט צו לוי און ער זאגט זיי, קוקט, הקב"ה, דער גאט פון ישראל, האט אייך שוין אפגעשיידט פון אלע אנדערע מענטשן כדי אייך מקרב צו זיין. אלזא איר זענט די וואס באדינען דעם משכן, איר זענט די וואס שטייען פאר דער עדה צו באדינען זיי, יא? מיט אנדערע ווערטער, איר באדינט פאר זיי, ווי מיר האבן געזען אסאך מאל, איר שטייט אנשטאט זיי, איר זענט זייער שליח אין דעם משכן. און איצט ווילט איר אויך כהונה?

דער סאציאלאגיע פון א מרידה פון דער עליטע

מיט אנדערע ווערטער, איר האט שוין לוי. אלזא דאס איז פארשטייט זיך וואס עס פאסירט אלע מאל, יעדער ווייסט, ס'איז קיין מאל נישט די אמת'ע נידעריגע קלאסן וואס שטעלן זיך קעגן דער עליטע, ס'איז אלע מאל א טייל פון דער עליטע וואס מיינען אז זיי האבן נישט גענוג כח, זיי האבן נישט גענוג כבוד, זיי האבן נישט גענוג, וואס פאר זכיות עס איז וואס זיי פאדערן.

אבער משה זאגט, קוקט, דאס איז בעיקר וואס ער זאגט, ער זאגט, איר פאדערט זכיות, אבער איר האט שוין זכיות, אלזא באמערקט אז איר זענט אויך שוין באפריווילעגירט.

"דאס איז נישט קעגן מיר, דאס איז קעגן הקב"ה"

און דערנאך ענדיגט ער, ער ענדיגט דאס קליינע רעדע מיט זאגן אז איר זענט נישט קעגן מיר, איר זענט קעגן הקב"ה. דאס איז דער גרויסער הכרזה וואס משה האט, אז דער רמב"ם ברענגט דעם שפעטערדיגן פסוק פון משה'ן אין דער פרשה, ווי א זייער אלגעמיינעם פסוק וועגן משה'ס גאנצער בשורה, זיין גאנצע שליחות, אלעס וואס ער טוט, אז ער טוט נישט זאכן אויף זיין אייגענעם נאמען, ער טוט זאכן אויף הקב"ה'ס נאמען.

אבער דאס איז וואס ער זאגט: איר, און אלעמען, איר האט זיך דא אויפגעקליבן קעגן הקב"ה, נישט קעגן מיר. וואס ווילט איר פון אהרנ'ען? אהרן האט גארנישט געטון, הקב"ה האט אים אויסגעקליבן, ווי ער זאגט. און דאס איז פארשטייט זיך וואס זיין נסיון גייט וועגן, און צו ווייזן — דער נסיון איז געמיינט צו פארררוקן די שאלה, נישט פון א שאלה וואס מענטשן וועלן באראטן און דיסקוטירן, צו א שאלה וואס הקב"ה וועט באשליסן דורך ווייזן וועמענ'ס קרבן ער נעמט אן.

אלזא דאס איז וועגן די לוויים.

דתן ואבירם'ס באזונדערע טענה: זיי וויגערן זיך צו קומען

משה רופט, זיי וויִיגערן זיך

איצט, מסתמא האט דאס נישט געענטפערט די שאלה פון דתן ואבירם, וואס זענען קינדער פון אליאב, קינדער פון ראובן. זיי זענען נישט, פאר זיי קען מען נישט זאגן אז זיי זענען לוי אאז"וו. אלזא ער פרובירט צו גיין רעדן צו זיי. ער רופט זיי. אנדערש ווי ביי קרח, וואו ער רעדט צו זיי דירעקט, מסתמא זענען זיי נישט געווען דארט, אדער ס'איז עפעס פאסירט אין צווישן. ער רופט זיי, אבער זיי קומען נישט. און זיי ענטפערן אליין, אדער דורך א שליח. זיי זאגן, מיר וועלן נישט קומען.

זיי דרייען אום די רעטאריק: "המעט"

און זיי ענטפערן אים, ס'איז זייער אינטערעסאנט, זיי ענטפערן אים מיט דער זעלבער לשון ווי ער האט געענטפערט צו לוי, יא? אז משה האט געזאגט **המעט מכם**, אלזא ס'איז דא **רב**, **מעט**, די גאנצע צייט, רב, רב, און דערנאך האט משה געזאגט המעט, איז עס ווייניג, איז עס צו קליין, וואס איר האט שוין באקומען? און דערנאך זאגן זיי צו משה'ן אויף דער זעלבער אופן, זיי זאגן, **מעט**, איז עס ווייניג וואס דו האסט אונז אנגעטון? אלזא דא זעט מען וואס זייער אמת'ער פראבלעם איז.

דער איבערקערעניש: מצרים ווערט "ארץ זבת חלב ודבש"

איז עס, איז עס א קליינע זאך, איז עס קליין אין דיינע אויגן, דער צרה וואס דו האסט אונז געמאכט? דו האסט אונז ארויסגענומען פון **ארץ זבת חלב ודבש**. און זיי האבן איבערגעדרייט דעם גאנצן ענין, יא? מצרים איז קיין מאל נישט גערופן געווארן ארץ זבת חלב ודבש. קיינער האט דאס נישט געמיינט. ס'זענען געווען אנדערע זאכן וואס מענטשן האבן זיך באקלאגט וועגן מצרים. מצרים און בני ישראל, מיר האבן גערעדט וועגן קישואים און אבטיחים אאז"וו. קיינער האט נישט געזאגט ארץ זבת חלב ודבש. דאס איז נישט געווען א באשרייבונג פון מצרים, דאס איז געווען א באשרייבונג פון ארץ כנען.

אבער דא זאגן זיי, קוק, דו האסט אונז ארויסגענומען פון ארץ זבת חלב ודבש, דו וועסט אונז אומברענגען אין דער מדבר. און איצט ווילסטו האבן כח איבער אונז, דו ווילסט **תשתרר עלינו**, דער זעלבער ענין ווי **תתנשאו**, יא? דו ווילסט זיין א **שר**, דו ווילסט זיין ווי א מאכט, א פירסט איבער אונז.

די באשולדיגונג: הבטחות וואס זענען נישט מקויים געווארן

דו האסט אונז נישט געבראכט צו ארץ זבת חלב ודבש, דו האסט אונז נישט געגעבן קיין נחלה, דו האסט אונז נישט געגעבן קיין לאנד מיט א פעלד, מיט א וויִיגארטן, גארנישט. וואס פרובירסטו צו טון? דו פרובירסט אונז אויסצושטעכן די אויגן, אויסצוקראצן אונזערע אויגן. איך מיין דאס איז א משל צו זאגן אז משה נארט אונז, ער פארדעקט אונזערע אויגן, ווי מיר וואלטן געזאגט. זיי זאגן, **העיני האנשים ההם תנקר** — שטעכסטו אונז אויס די אויגן? מיר קענען זען וואס דו טוסט מיט אונז. מיר קומען נישט צו דיר.

אלזא דאס איז געווען זייער טענה. קרח האט געזאגט אז משה האט גענומען צו פיל כח. און די דתן ואבירם האבן געזאגט אז משה האט צוגעזאגט און נישט מקיים געווען. ער האט צוגעזאגט צו ברענגען אונז ארויס פון מצרים צו א בעסערן ארט. ס'שטעלט זיך ארויס ער האט אונז געבראכט צו א ערגערן ארט. און אפילו דאס קען ער אונז נישט צושטעלן. מיר וועלן אלע שטארבן אין דער מדבר.

משה'ס כעס און תפילה קעגן די מורדים

און איצט דא, משה איז אויפגערעגט. משה איז זייער אויפגערעגט, ער איז אין כעס. און ער בעט הקב"ה — און ווייל מיר האבן געזאגט אז דער נסיון וועט זיין הקב"ה, אויב הקב"ה נעמט אן זייער מנחה — אלזא בעט ער הקב"ה, נעם נישט אן זייער מנחה. **אל תפן אל מנחתם**, פונקט די לשון וואס מיר האבן גערעדט ווי **וישע ה'**, יא? הקב"ה, קער זיך נישט, קער זיך נישט צו זייער מנחה.

און משה זאגט, ער ענטפערט אויף זייער טענה קעגן אים, וואס זיי האבן געזאגט, אז קוק, ער דריקט זיי אונטער, יא? ער נעמט זיי ארויס פון ארץ זבת חלב ודבש צו א ערגערן ארט. און משה זאגט, האב איך עפעס גענומען פון זיי? איך האב נישט אפילו איין אייזל גענומען פון זיי. איך האב נישט געטון קיין שלעכטס צו קיינעם פון זיי. איך פרוביר זיי צו העלפן. ס'איז אמת אז ס'זענען דא שוועריגקייטן. און משה ענטפערט נישט אמאל, ער פארענטפערט זיך נישט וועגן דעם פאקט אז ער ברענגט זיי נישט צו ארץ כנען אאז"וו. אבער וואס ער טוט איז זאגן, זייער פארשטעלונג פון מיר ווי א מין דריקער, א מין מענטש וואס נעמט זיי נאר, נאר זוכט זיין אייגענעם טובה — דאס איז נישט ריכטיג. איך בין דא צו העלפן זיי. און איר ווייסט, אויב עס העלפט אדער עס העלפט נישט, דאס איז אין הקב"ה'ס הענט אין א געוויסן זין.

דער סדר פון דעם נסיון: 250 מחתות און די הויפט-פערזאנען

אלזא מיר קומען צוריק צום נסיון. אלזא משה גייט צוריק צו קרח, זאגט זיי דעם גענויעם פלאן אויף מארגן. איר וועט אלע קומען מארגן אינדערפרי. יעדער וועט ברענגען זיין מחתה. ער וועט אריינטאן קטורת. ער וועט דאס אלעס ברענגען פאר השם. 250 מענטשן, אלזא 250 מחתות. און אפשר האט משה אפילו צוגעגרייט די דאזיגע. ס'איז נישט קלאר פארוואס ער ציילט ווי פיל מחתות ס'זענען דא. און מיר וועלן ברענגען אהרן. אלזא ס'זענען דא 250 מענטשן. יעדער איינער מיינט ער איז, נו גוט, לאמיר אלע פרובירן. און אהרן וועט ברענגען. אלזא מסתמא זענען זיי די עיקר'דיגע, ריכטיג? דאס זענען די בעלי דברים פון דעם ויכוח. ס'איז אדער קרח אדער אהרן סוף כל סוף.

און דאס איז וואס זיי טוען. זיי פירן דורך וואס משה האט זיי ארויסגערופן צו טאן. יעדער ברענגט זיין מחתה. יעדער טוט אריין קטורת. זיי שטעלן זיך אלע פתח אהל מועד, וואס דאס איז דער ארט וואו מ'ברענגט אלע קרבנות. משה און אהרן שטייען דארט. קרח ברענגט אלעמען צו צוקוקן דעם מעשה.

דער כבוד פון השם באווייזט זיך: א השגחה פרטית

און וירא כבוד ה' אל כל העדה. און דעמאלט ווערט דער כבוד פון השם נגלה. מיר האבן שוין געזען דעם זעלבן מצב אסאך מאל. דער כבוד פון השם ווערט נגלה. געוויינטלעך, אמאל איז דאס א גוטע זאך, ריכטיג? ווי מיר האבן געזען אין פרשת שמיני, דאס מיינט אז דער משכן האט כבוד ה'. אבער דאס מיינט אויך אז הקב"ה האט באמערקט, ריכטיג? ווי מיר האבן געזאגט, שטענדיג אין די דאזיגע מעשיות, הקב"ה גרייפט אריין אין א געוויסן פונקט און נעמט איבער דעם מצב. און ווען הקב"ה גרייפט אריין, געוויינטלעך אין אזעלכע מצבים מאכט עס ערגער. משה איז שטענדיג דער וואס מאכט גרינגער, מאכט בעסער. אפילו ווען ער איז אויפגעבראכט, אפילו ווען ער איז ויחר למשה מאד, משה האט נישט פארגעלייגט צו טאן עפעס אזוינס ווי וואס הקב"ה לייגט פאר, אבער הקב"ה האט פארגעלייגט עפעס אסאך מער ראדיקאלעס.

הקב"ה'ס פלאן צו פארטיליגן דעם גאנצן עדה

און הקב"ה רעדט צו משה און אהרן און ער זאגט זיי, ביטע באזונדערט אייך אפ פון דעם עדה. איך וועל זיי אלע פארטיליגן אין איין רגע. און משה און אהרן פאלן אויף זייערע פנימ'ער. און זיי בעטן אים, זיי טענה'ן, זיי זאגן, אל אלקי הרוחות לכל בשר. אלע רוחות פון יעדן בשר. דאס איז א לשון פאר מענטשלעך לעבן, פאר דער נשמה פון א מענטש. און זיי זאגן, איין מענטש זינדיגט און דו ביסט אין כעס אויפ'ן גאנצן עדה.

אלזא דא זעען מיר, הקב"ה'ס פלאן איז געווען צו הרג'ענען אלעמען, נישט נאר קרח און זיין חבורה. חוץ פון משה און אהרן, זייער ענלעך צו וואס ס'איז געווען ביים עגל, ריכטיג? וואו הקב"ה זאגט, איך וועל פון דיר מאכן א גרויס פאלק. הקב"ה וויל דא דאס זעלבע. ער זאגט, באזונדערט אייך אפ און אלע וועלן זיין טויט.

משה'ס טענה: נאר קרח איז שולדיג

אבער דעמאלט זאגט משה, וואס מיינט איר? ס'איז נאר קרח און זיין חבורה. און מסתמא איז דא א טענה, ריכטיג? ס'איז נישט סתם אז הקב"ה איז צו פיל אין כעס און זאגט, איך וועל הרג'ענען אלעמען. וואס עס טוט זיך איז מסתמא

אז קרח האט איבערגערעדט רוב מענטשן, אדער לכל הפחות די חשוב'ע מענטשן פון דעם עדה, צו זיין אויף זיין זייט. אבער משה טענה'ט אז ס'איז נישט זייער שולד. ס'איז קלאר אז זיי ווערן אלע געפירט דורך קרח. אלזא זאלסט זיין אין כעס אויף קרח, נישט אויף זיי אלע.

און דעריבער, הקב"ה איז מסכים צו דעם כנראה. און דעריבער באקומען מיר א נייע בשורה. וידבר ה' אל משה. און ער זאגט, אלזא איצט איז דער עדה שוין אויף דער זייט פון די וואס ווערן גערעטעוועט. און מ'זאגט זיי, איר זאלט אייך אפטיילן. איר זאלט אויפשטיין פון ארום דעם משכן. זייער אינטערעסאנט. איך פרוב זיך צו דערמאנען, ס'איז דא נאך איינער וואס האט א משכן. אבער קרח און דתן און אבירם ווערט געזאגט אז זיי האבן א משכן, ווי אקעגן דעם משכן פון השם. אבער אלעמען זאל אוועקגיין פון דארט ווייל זיי וועלן פארטיליגט ווערן, אבער נישט אלע אנדערע.

משה גייט אנטקעגן דתן און אבירם ביי זייערע געצעלטן

אלזא דאס איז וואס עס טוט זיך. משה שטייט אויף און גייט ווידער צו דתן און אבירם. דעם גאנצן צייט זענען מיר אז קרח און זיינע מענטשן זענען נעבן משה. פתח אהל מועד, פארשטייט זיך, מאכט זינען. קרח איז געווען א לוי, אלזא ער איז געווען נאענט. אבער דתן און אבירם זענען ווייט. זיי זענען וואו שבט ראובן וואוינט. אלזא זיי זענען נישט אין דעם זעלבן ארט. דעריבער דארף משה גיין צו זיי. און אלע זקנים גייען נאך אים.

און משה רעדט צו די זקנים, רעדט צו דעם עדה. ער זאגט זיי, גייט אוועק, באזונדערט אייך אפ פון די געצעלטן פון די דאזיגע רשעים. רירט נישט אן קיין זאך פון זייערס ווייל איר וועט פארטיליגט ווערן, איר וועט שטארבן צוזאמען מיט זייערע חטאים. מיט אנדערע ווערטער, מ'דארף זיך טאקע אפטיילן. ווען מ'זאגט אפטיילן, מיינט דאס אז אויב עפעס שלעכטס פאסירט מיט זיי, אויב דו ביסט צופעליג דארט, קענסטו אויך כאפן א קלאפ דערפון. ס'איז נישט אזוי אז ווען ס'קומט א מכה אדער א שטראף, וועט דאס פאסירן אויף זייער ארט. אלזא אויב דו ביסט קלוג, וועסטו זיך אפרוקן פון דארט און דעמאלט וועסטו נישט האבן דעם פראבלעם.

דער מרידה פון דתן און אבירם

אלזא דאס טוען זיי. און זיי גייען אלע אוועק. אבער דתן און אבירם זענען מורדים. זיי קומען ארויס, זיי שטעלן זיך פתח אהליהם, וואס ווידער, דאס איז דער ארט וואו מ'שטעלט זיך ווען מ'מאכט אן אפיציעלע שטעלונג. זיי שטייען דארט מיט זייערע ווייבער, מיט זייערע קינדער, מיט זייערע עלטערע קינדער, מיט זייערע קלענערע קינדער, און זיי האבן נישט קיין מורא. זיי זאגן, נו גוט, מיר זענען דא.

משה'ס לעצטע ארויסרוף: א נאטירלעכער טויט אדער א ג-טלעכער נס

און דא גיט משה זיין לעצטע דרשה, זיין לעצטע ארויסרוף אויף דעם. און ער זאגט, איצט וועט איר וויסן אז השם האט מיר געשיקט צו טאן אלעס וואס איך האב געטאן, ריכטיג? אלזא מיר זענען אז זיי האבן אלעס אנגעפאכטן. ווי מיר זענען, זיי האבן אנגעפאכטן אז ער האט זיי ארויסגעפירט פון מצרים, זיי האבן אנגעפאכטן אז ער האט זיי געמאכט פאר א פאלק, זיי האבן אלעס אנגעפאכטן. ער האט געזאגט, איר וועט זען אז השם האט מיר געשיקט. איך האב דאס נישט אויסגעטראכט. דאס איז נישט פון מיין הארץ. איך האב גארנישט אויסגעטראכט.

דער נסיון: אויב זיי שטארבן ווי אלע מענטשן

און מיר וועלן זען אזוי, אויב די דאזיגע מענטשן שטארבן ווי יעדער מענטש שטארבט, יעדער שטארבט דאך, ריכטיג? אלזא דער עובדא אז מענטשן שטארבן, דאס באווייזט גארנישט. און איך מיין אז דאס איז זייער קלאר א רמז אויף וואס ס'איז געווען פריער ביי די מרגלים. ווייל די מרגלים זענען טאקע געשטארבן ווי יעדער מענטש, ריכטיג? ווי עס שטייט, זיי וועלן שטארבן אין מדבר, ס'וועט נעמען 40 יאר, אבער ס'שטייט נישט אז איינער, חוץ פון עטלעכע מענטשן, מוציאי דבת הארץ רעה, אבער אפילו זיי, ס'שטייט נישט גענוי ווען זיי זענען געשטארבן.

און דער עיקר מעשה פון דעם מדבר איז אז זיי זענען אלע געשטארבן, ס'האט גענומען צייט, זיי זענען געבליבן נאך א דור, און דאס איז ביז דער פריערדיגער דור איז אויסגעגאנגען. אבער זיי זענען אלע געשטארבן, בעיקר. כמות כל אדם, ופקודת כל אדם, יעדער איז געשטארבן, איר ווייסט, אויף דעם אופן ווי אלע מענטשן שטארבן.

אבער, משה זאגט, דאס באווייזט נישט ממש — אלזא דאס באווייזט נישט, נו גוט, ס'איז באוויזן געווארן, ס'איז בעיקר וואס זיי האבן געזאגט, אז איך קען זיי נישט ברענגען קיין ארץ ישראל. אלזא, זיי האבן כמעט באקומען וואס זיי האבן פארויסגעזאגט. פארשטייט זיך, ס'ווערט דערציילט ווי א שטראף פאר א חטא, אבער דאס איז בעיקר וואס — קיינער האט נישט ממש באוויזן אז זיין זייט איז ריכטיג.

אויב השם באשאפט עפעס נייעס

משה זאגט, איצט, אויב דאס וועט פאסירן, דעמאלט לא ה' שלחני, איר האט רעכט, השם האט מיר נישט געשיקט. אבער, אויב השם וועט טאן עפעס נייעס, און דאס איז, אויב ער וועט באשאפן א באשאפונג — אם בריאה יברא ה' — איך ווייס נישט אויב דאס מיינט דוקא עפעס זייער עקסטרעם, ווי בראשית ברא אלקים, וואס דאס מיינט באשאפן. אבער, דער עיקר איז, אויב ס'וועט זיין עפעס נייעס, עפעס וואס איז נישט ווי דער רעגיל'ער באשאפונג, דאס איז מסתמא דער קלארסטער ארט וואס מ'קען געפינען אין דער תורה פאר דעם מושג פון א חילוק צווישן וואס מיר רופן דעם נאטירלעכן גאנג פון זאכן און א נסיות'דיגן גאנג, אדער עפעס וואס מ'קען ישר צושרייבן צו הקב"ה, ריכטיג? אם בריאה יברא ה'.

אויב ער וועט טאן עפעס, און וואס וועט ער טאן? די ערד וועט עפענען איר מויל, און אראפשלינגען זיי, און אלעס וואס געהערט צו זיי. זיי וועלן גלייך אראפגיין, לעבעדיגערהייט, אין שאול. שאול איז וואו טויטע מענטשן גייען, אונטער דער ערד ערגעץ, וואו דאס איז. דעמאלט וועט איר וויסן אז די דאזיגע מענטשן האבן געלעסטערט קעגן הקב"ה. נישט קעגן מיר, קעגן הקב"ה.

די ערד עפנט זיך און שלינגט אראפ די מורדים

און דאס איז געווען וואס ס'איז געשען. ווי ער ענדיגט צו רעדן, עפנט די ערד איר מויל, זי שפאלט זיך, זי עפנט איר מויל, זי שלינגט זיי אראפ, זייערע הייזער, מיינענדיג זייער הויזגעזינד, אלע זייערע מענטשן, אלע זייערע זאכן, אלעס גייט אראפ אין שאול, און דעמאלט פארדעקט זי זיי, די ערד פארדעקט זיי, זיי ווערן פארלוירן. זיי זענען ארויס פון דעם עדה, זיי ווערן פארלוירן.

און דעמאלט לויפן אלע מענטשן ארום אוועק פון דעם גרויסן קול, פון דעם גרויסן רעש פון דער ערד וואס עפנט זיך, אדער א מין ערד-ציטערניש, אדער וואס גענוי, ווי גענוי מ'זאל דאס באשרייבן. און זיי, ווייל זיי פארשטייען אז דאס איז א געפערלעכער ארט.

א פייער פארצערט די 250 מענטשן וואס האבן מקריב געווען קטורת

און דעמאלט, אלזא דאס איז וואס פאסירט מיט קרח, מיט קרח און דתן און אבירם. דערנאך, די 250 מענטשן, א פייער קומט ארויס מאת ה', פון דעם מזבח, דאס מיינט פון וואו, ווי מאת ה', פון וואו השם איז, כבוד ה', און עס פארטיליגט, עס פארצערט, מיינענדיג פארטיליגט אדער פארברענט די 250 מענטשן.

דאס איז פארשטייט זיך זייער ענלעך צו וואס ס'איז געשען מיט נדב און אביהוא, וואס זענען פארברענט געווארן. אלזא, מסתמא, דאס איז וואס ס'פאסירט באמת. מיר האבן ערשט געהאט — אז מיר האבן דאס נישט געהאט ביז איצט. מ'האט זיי נישט געדרויט מיט שטארבן. מ'האט זיי נישט, מ'האט זיי נאר געדרויט אז השם וועט נישט מקבל זיין זייער קרבן. אבער מסתמא, ווען מ'שפילט זיך מיט פייער, ווען השם איז נישט מקבל דיין קרבן, לכל הפחות ווען ס'איז אויף אן אופן פון א ארויסרוף און דאס אלעס, אלזא דאס איז וואס וועט פאסירן. וואס וועט פאסירן איז, מ'וועט געהרג'עט ווערן.

סוף און המשך

אלזא דאס איז דער סוף פון דעם פרק. און מיר וועלן זען, ס'איז דא א המשך צו דעם מעשה. און איך בין נישט זיכער אז דער פרק האט געדארפט אפגעשטעלט ווערן דא, אדער מסתמא נישט, וואס זיכער האט עס געדארפט גיין ביז דא, אבער לאמיר, מיר וועלן פאלגן דעם חלוקת הפרקים פאר היינט.

Generated by Shiur Upload Automation